

NOTES EN FRANÇAIS
MIT DEUTSCHEM KOMMENTAR

COMPACT
disc
DIGITAL AUDIO

SOMMCD 216
DDD

BÉLA BARTÓK CHORAL MUSIC

[1] - [27] TWENTY-SEVEN CHORUSES FOR TWO & THREE PARTS,

A CAPPELLA (1935) Sz.103

Pécs University Choir, Aurél Tillai • Conductor

45:03

[28] *FOUR SLOVAK FOLKSONGS FOR

MIXED CHORUS (1917) Sz.70

Premier recording

4:49

[29] - [32] FOUR HUNGARIAN FOLKSONGS FOR

MIXED CHORUS A CAPPELLA (1930) Sz.93

11:55

Pécs Chamber Choir, Aurél Tillai • Conductor

* Judit Morvay, piano

See booklet page 2 for full details

Total duration: 65:34

The above individual timings will normally each include two pauses, one before the beginning and one after the end of each movement or work.

Translations and texts included in the booklet. Publishers: Boosey & Hawkes Ltd.
Recording Location: Kodáry Concert Hall, Pécs, Hungary, November 1998/January 1999

Recording Engineer/Producer Laszlo Dobos.

Front Cover painting Farmyard by Libay Károly Lajos (1843).

Design & Layout: Keith Oke.

Béla Bartók

Twenty-Seven Choruses
for two & three parts,
a cappella (1935) Sz.103

Pecs University Choir, Aurél Tillai

Volume I

- [1] Tavasz (Spring)
- [2] Ne hagyj itt (Don't leave me here)
- [3] Jószágigözö (Spell)

Volume II

- [4] Levél az otthoniakhoz (To my home-land)
- [5] Játék (Candle song)
- [6] Leánynözö (Courting)
- [7] Héjjá, héjjá, karahójá! (Hawk)

Volume III

- [8] Ne menj el! (Don't leave me)
- [9] Van egy gyűrűm, karika (I have a ring)
- [10] Senkim a világon (I've no-one)
- [11] Cipósütös (Breadbaking)

Volume IV

- [12] Huszárnóta (Hussar)
- [13] Resteknek nótája (Wastrel's song)
- [14] Bolyongás (Lonely Wanderer)
- [15] Lánycsúfoló (Girls' teasing song)

Volume V

- [16] Legénycsúfoló (Boys' teasing song) 1:02
- [17] Mihálynapi köszöntő (Michaelmas greetings) 3:14
- [18] Leánykörö (Suitor) 1:46

Volume VI

- [19] Keserves (Grief) 1:58
 - [20] Madárdal (Bird song) 0:41
 - [21] Csujogató (Stamping feet) 1:06
- 1:19

Volume VII

- [22] Bánat (Regret) 1:32
- [23] Ne láttalak volna! (Had I never seen you) 2:18
- [24] Elment a madárka (The Bird's promise) 1:38

Volume VIII

- [1:08] [25] Párnás táncdal (Cushion dance) 2:57
- [0:53] [26] Kánon (Canon) 1:01
- [27] Isten veled! (God be with you) 2:49
- [1:28] [28] *Four Slovak folksongs for Mixed Chorus (1917) Sz.70 4:49
- [1:07]
- [1:21] Four Hungarian folksongs for Mixed Chorus a cappella (1930) Sz.93 2:03

- [29] I. Börtönben (In prison) 3:37
- [30] II. A bujdosó (The Exile) 4:01
- [31] III. Az eladó lány (Girl for sale) 1:40
- [32] IV. Dal (Song) 2:37

Pecs Chamber Choir, Aurél Tillai
*Judit Morvay, piano

Total time: 65:34

The flowering of Hungarian music in the twentieth century was based largely on song: the folk songs collected by Zoltán Kodály and Béla Bartók in the countryside in the early years of the century; and later the choruses introduced into the curriculum of schools at all levels to ensure widespread musical literacy. The latter movement was led by Kodály, a born educator and a prolific choral composer. But Bartók also contributed to it, notably with his set of *Twenty-Seven Choruses* for treble voices in two and three parts.

He wrote these in 1935 and 1936, between his Fifth String Quartet and his *Music for strings, percussion and celesta*. Of the eight groups of three or four numbers into which the set is divided, the first six are designated for children's voices, and the last two (comprising Nos. 22 to 27) for women. But in practice, although some of the "women's" songs make slightly greater technical demands, all can be sung by good children's choirs.

The first performances of most of the Choruses were given in 1937: twenty were sung in Kecskemét in April, and eighteen in Budapest the following month (five of them in versions by Bartók himself accompanied by a school orchestra). After the Budapest concert, Bartók wrote of his delight at hearing the Choruses sung by children's choirs: "I can never forget my impression of how fresh, how joyful the youngsters sounded. In the sound production of these children from the suburban schools there is a naturalness that still recalls the unspoiled singing of the peasants."

The texts of the Twenty-Seven Choruses are in fact traditional in origin: Bartók took them from collections of folk verses, though he adapted them freely. In general, he chose texts for which he did not know the melodies, to ensure that his settings were truly original. However, his melodies and harmonies are still permeated by the characteristic modes of Hungarian folk music, albeit treated with great flexibility. Several Choruses also present the text in the *parlando*, freely declaimed, style of folk song; and throughout the Choruses the handling of metre is very free, with many changes of time-signature, and some passages of 5/4 and 7/4 time.

The Choruses also show Bartók's masterly handling of counterpoint in a restricted medium, as in the set of violin Duos and many of the piano pieces in the *Mikrokosmos* collection. No. 26 is a rarity in being a strict canon (and also remarkably chromatic). But there are many instances of free imitation, often by inversion (a phrase echoed upside-down), and frequently with the parts following one another in quick succession.

The most remarkable feature of the Twenty-Seven Choruses, though, is the range and intensity of expression which Bartók achieves even with such limited forces and on a miniature scale. Songs such as *Grief* (No. 19), or the two-part *I've no-one in the world* (No. 10) contain the distilled essence of sadness and loneliness; in complete contrast are uproarious dance-songs such as *Bread-baking* (No. 11) or *Girls' teasing song* (No. 15), both in two parts. And where Bartók creates sectional forms with changes of tempo and key, as in *Cushion dance* (No. 25) or *Michaelmas greetings* (No. 17) – the latter perhaps the atheist composer's closest approach to religious music – the effect is of a full-scale cantata compressed into two or three minutes.

Most of Bartók's earlier choral compositions are based, not simply on traditional texts, but on folk songs collected in the field. Not all of these are Hungarian: Bartók's interest in the relationship between different traditions led him also to collect songs in neighbouring countries. So, for example, a series of visits to Slovakia between 1906 and 1909, and again in 1915, led to two groups of choral settings of Slovak songs. The *Four Slovak Folk Songs*, first performed in Budapest in January 1917, are his only work for mixed chorus with piano (his own instrument). The piano provides harmonic support for the successive statements of the surprisingly melancholy *Wedding Song from Poniky*; points up the unusual 5/8 metre, and the departures from it, of the *Harvest Song from Hiadel*; provides essentially rhythmic support in the *Dance Song from Medzibrod*; and imitates the drone of bagpipes in the concluding *Dance Song from Poniky*.

Bartók's only composition for unaccompanied mixed chorus is the set of *Four Hungarian Folk Songs* - based on songs and texts from different regions of the country - which he completed in May 1930. Its immediate successor was the *Cantata Profana* for soloists, chorus and orchestra; and in some ways the folk song cycle is a study for the larger work. Like the *Cantata*, the Folk Songs proved too difficult for the choirs of the time, and remained unperformed for some years; they were first heard only in 1936, in Kecskemét.

The first two songs are in the declamatory *parlando, rubato* style of Hungarian folk singing, and the combination of this and the vocal ornaments of folk tradition creates an unusual (and technically challenging) feeling of freedom within the choral discipline. The use of an eight-part choir allows Bartók to build up rich imitative textures and strongly dissonant harmonies, and also to divide his forces into blocks of contrasting colours.

Similarly, the dance-like third song begins with antiphony between female and male voices, although later the combinations of colours become more mixed; the full choir is heard in rhythmic unison only in the coda, which accelerates in light-footed changing metres. The textures are mostly simpler – four-part with a few divisions – in the final number, which combines two songs. The middle section is in the additive rhythms (built up from groups of two and three quavers in different combinations) which Bartók characterised as "Bulgarian"; the outer sections are in 2/4 dance time, with infectious syncopations, and a coda of almost percussive dissonance.

© 1999 Anthony Burton

Pécs University Choir was founded in 1949 as the mixed choir of the College of Education, as it was then known. Their members are predominantly university music students , but students from other disciplines also take part in their work. In addition to their function as the University Choir, they also play a leading role in the musical life of both their own city, Pécs, and other parts of Hungary as well as broadcasting, appearing on television and performing in festivals in Hungary and overseas. Pécs University Choir have won several awards at international competitions and they have twice won first prize in the BBC Competition "Let the People Sing".

As well as directing Pécs University Choir since 1956, Aurél Tillai is professor of music at the Janus Pannonius University of Pécs where he teaches choral conducting and music theory in the Faculty of Arts. In addition to composing several choral works, he adjudicates and also conducts at international choral festivals and competitions. For his work as choral conductor he has won several awards, the most important being the Liszt Prize (1982), followed more recently by other important awards.

La floraison au vingtième siècle de la musique hongroise a été fondée pour la plupart sur la chanson: les chansons folkloriques recueillies par Zoltán Kodály et Béla Bartók et, plus tard, les chansons en choeur introduites dans le programme d'études des écoles de tous les niveaux, afin d'assurer le sens répandu de la musique. Ce dernier mouvement a été dirigé par Kodály, un éducateur-né et compositeur prolifique de musique chorale. Mais Bartók y a aussi contribué, surtout avec sa série de *vingt-sept chorals* pour voix élevées à deux et à trois parties.

Il les a composés en 1935 et 1936, entre son Quatuor à Cordes No. 5 et sa *Musique pour cordes, percussion et célestia*. Parmi les huit groupes de trois ou de quatre chansons qui composent la série, les six premiers sont designés aux voix d'enfants et les deux derniers (Nos. 22 et 27) aux voix de femmes. En pratique cependant, malgré les exigences techniques quelque peu plus avancées des chansons "pour femmes", elles se laissent toutes chanter par une bonne chorale d'enfants.

La plupart des Chœurs ont reçu leurs premières auditions en 1937: vingt à Kecskemét en avril et dix-huit à Budapest le mois suivant (y compris cinq arrangés par Bartók lui-même, accompagnés d'un orchestre d'école). Après le concert de Budapest, Bartók a écrit de son plaisir à entendre les Chœurs interprétés par des chorales d'enfants: "Je n'oublierai jamais l'impression de fraîcheur et de joie du son de ces jeunes gens. Les voix de ces enfants des écoles de banlieue ont une qualité naturelle qui rappelle encore le chant spontané des paysans".

Les textes des Vingt-Sept Chansons sont en effet d'origine traditionnelle: Bartók les a pris des recueils de vers folkloriques, quoiqu'il les ait librement adaptés. Il a choisi en général des textes dont il ignorait les mélodies, afin de s'assurer de la vraie originalité de ses mises en musique. Ses mélodies et harmonies, bien que traitées avec beaucoup de flexibilité, sont pourtant imprégnées des modes caractéristiques de la musique traditionnelle hongroise. Plusieurs des chœurs présentent le texte du style *parlando*, librement déclamé, du chant folklorique; et partout le rythme est très librement traité, avec beaucoup de changements de mesure et avec des passages en mesure de 5/4 ou de 7/4.

Les Chœurs démontrent aussi la façon magistrale de Bartók de traiter le contrepoint dans un milieu restreint, comme dans la série de duos pour violons et dans beaucoup des morceaux de piano du *Mikrokosmos*. Le No. 26 est exceptionnel, étant un canon formel (et extrêmement chromatique). Il y a beaucoup d'exemples d'imitation libre, souvent par renversement (une phrase répétée à l'envers), ou avec des parties qui se suivent de très près.

Mais le trait le plus remarquable des Vingt-sept Chansons, c'est l'étendue et l'intensité d'expression qu'accomplit Bartók, même avec des ressources tellement limitées et sur une échelle miniature. Des chansons telles que *La Douleur* (No. 19) ou la chanson à deux voix *Je n'ai personne au monde* (No. 10) expriment l'essence distillée de la tristesse et de la solitude: par contraste nous avons des chansons dansantes et désopilantes comme *La fournée du pain*

(No. 11) et *Chanson taquine des filles*, toutes les deux à deux voix. Lorsque Bartók crée des formes sectionnées avec des changements de tempo et de ton, comme dans *Danse des coussins* (No. 25) ou *Salutations de la Saint-Michel* (No. 17) – la dernière est peut-être l'approche de plus près de ce compositeur athée de la musique sacrée – on a l'impression d'une cantate entière concentrée en deux ou trois minutes.

La plupart des premières compositions chorales de Bartók sont basées, non pas simplement sur des textes traditionnels, mais aussi sur des chansons folkloriques recueillies sur place. Celles-ci ne sont pas toutes hongroises; l'intérêt de Bartók aux rapports entre des traditions diverses l'a mené à recueillir des chansons dans des pays voisins. Par exemple, une série de visites en Slovaquie entre 1906 et 1909, et encore en 1915, a produit deux groupes de mises en musique chorales de chansons slovaques. Les *Quatre Chansons Slovaques*, données pour la première fois à Budapest en janvier 1917, sont sa seule composition pour chœur mixte avec piano (son propre instrument). Le piano donne du soutien harmonique aux expositions successives, étrangement mélancoliques, de la *Chanson de Noces de Poníky*; dans la *Chanson de Moisson de Hiadel* il fait ressortir la mesure peu commune à 5/8 et le retour à une mesure plus normale; il fournit du soutien essentiellement rythmique dans la *Chanson Dansée de Madzibrod*, et il imite le bourdon de la cornemuse dans la *Chanson Dansée de Poníky*.

La seule composition de Bartók pour chœur mixte sans accompagnement, c'est la suite de *Quatre Chansons Hongroises* (basées sur des chansons et des textes de diverses régions du pays) qu'il a achevée en mai de 1930. Elle a été suivi immédiatement de la *Cantata Profana* pour solistes, chœur et orchestre, et dans un certain sens on peut regarder le cycle de chansons comme étude pour l'œuvre plus substantielle. De même que la Cantata, les chansons folkloriques étaient trop difficiles pour les chorales de leur époque, et sont restées sans audition jusqu'à 1936, à Kecskemét.

Les deux premières chansons sont dans le style déclamatoire *parlando, rubato* du chant folklorique hongrois, et la combinaison de cela avec les ornements vocaux traditionnels donne un sens étrange (et techniquement exigeant) de liberté sans sortir de la discipline chorale. L'emploi d'un chœur à huit voix permet à Bartók de créer des structures d'imitation riches et des harmonies fortement dissonantes, et de diviser ses forces en blocs de couleurs de son contrastées.

La chanson No. 3 dansante commence de même avec antienne entre les voix femelles et mâles, mais plus tard les combinaisons de couleurs se mélangent plus. Le chœur entier se fait entendre à l'unisson rythmique seulement dans la coda, qui accélère en rythmes agilement changeants. Dans la section finale, qui joint deux chansons, les contextures sont en général plus simples – à quatre voix, quelquefois divisées. La section centrale est en rythmes complexes (construite de groupes de deux et de trois croches en combinaisons variées) que Bartók a caractérisés comme "bulgares"; les sections extérieures sont en mesure de danse 2/4 avec syncopes contagieuses, et finissant avec une coda d'une dissonance presque percutante.

La Chorale de l'Université de Pécs fut fondée en 1949 comme chœur mixte du Collège d'Education de Pécs. Les membres de la Chorale sont pour la plupart des étudiants de musique; en sus de participer aux activités de l'université, elle joue un rôle important dans la vie musicale de la cité et du pays, en paraissant dans des concerts et festivals partout en Hongrie et à l'étranger, aussi bien que de faire des émissions à la radio et à la TV. La Chorale a gagné plusieurs prix dans les concours internationaux, y compris, deux fois, le premier prix du concours de la BBC *Let the People Sing*.

Aurél Tillai a été depuis 1956 le Directeur de la Chorale de l'Université de Pécs, et il est aussi Professeur de Musique de l'Université Janus Pannonius de Pécs. En outre d'avoir composé plusieurs œuvres chorales, il est membre du jury de festivals et de concours internationaux. Pour ses services comme chef de chœur il a reçu le prix Liszt en 1982, suivi d'autres distinctions également importantes.

Traduction: Denys Becher et Nadia Jackson

Die Blüte der ungarischen Musik des 20 Jahrhunderts stützte sich zum größten Teil auf den Gesang: zum ersten waren es die Volkslieder, die von Zoltán Kodály und Béla Bartók gesammelt wurden und später waren es die Chöre, die in den Lehrplan der Schulen eingeführt wurden, um weitverbreitete musikalische Fähigkeiten zu sichern. Diese letztere Bewegung wurde von Kodály, einem geborenen Erzieher und einem sehr produktiven Chorkomponisten angeführt. Bartók seinerseits beteiligte sich mit seiner Gruppe der *Siebenundzwanzig Chöre* für Knabensopran in zwei und drei Teilen.

Er komponierte diese Chöre 1935 und 1936 zwischen seinem fünften Streichquartett und seiner Musik für Streicher, Schlagzeug und Celesta. Von den acht aus drei oder vier Nummern bestehenden Gruppen, in die die Ausgabe aufgeteilt ist, sind die ersten sechs Gruppen für Kinderstimmen und die letzten zwei Gruppen (Nummer 22 bis 27) für Frauenstimmen bestimmt. Obwohl einige der 'Frauenlieder' etwas höhere technische Anforderungen stellen, können alle Lieder in der Praxis von Kinderchören aufgeführt werden.

Die ersten Aufführungen fast aller Chorlieder fanden im Jahr 1937 statt: Zwanzig Chöre wurden im April in Kecskemét gesungen, und achtzehn im darauffolgenden Monat in Budapest (fünf davon waren Bartóks eigene Fassung mit einer Schulchorbegleitung). Nach dem Konzert in Budapest verkündete Bartók seine Freude bezüglich der Aufführungen dieser Kinderchöre: "Ich werde den frischen, freudigen Klang dieser jungen Leute, der mich beeindruckte nie vergessen. Dieser Klang, den diese Kinder aus Vorstadtschulen hervorbringen können enthält immer noch eine Natürlichkeit, welche an das natürliche Singen der Bauern erinnert."

Die Texte der siebenundzwanzig Chöre sind von ihrem Ursprung her tatsächlich traditionell: Bartók entnahm sie den Volksdichtungssammlungen, obgleich er sie frei adaptierte. Im allgemeinen suchte er Texte aus von denen er die Melodien nicht kannte, um die Originalität seiner Vertonungen zu sichern. Die typischen Tonarten, die man in der ungarischen Volksmusik findet klingen durch Bartóks Melodien und Einklänge, obwohl er sie mit großer Flexibilität bearbeitete. Mehrere Chöre stellen den Text auch in dem frei deklamierten volkstümlichen *parlando* dar; der Gebrauch des Metrums innerhalb der Chöre ist sehr frei mit vielen veränderten Taktvorzeichnungen und Veränderungen einiger Stücke in den 5/4 und 7/4 Takt.

Die Chöre sind ebenso ein Beweis Bartóks meisterhafter Bewältigung des Kontrapunkts innerhalb eines begrenzten Ausdrucksmittels, sowie in den Geigenduostücken und in vielen der Klavierstücke von der *Mikrokosmos Sammlung*. Die Nr. 26 ist in ihrer Eigenschaft als strenger Kanon (und außergewöhnlich chromatisch) eine Rarität. Durch Inversion (eine Phase, die umgekehrt ein Echo gibt), und häufig durch schnell nacheinanderfolgende Teile werden viele Beispiele für freie Imitation freigelegt.

Das bemerkenswerteste Merkmal der siebenundzwanzig Chöre allerdings ist der Umfang und die Ausdrucksintensität welches beides von Bartók im Rahmen von beschränkten Mitteln

und auf einer Miniatur Tonleiter erreicht wird. Lieder, wie zum Beispiel *Leid* (Nr. 19) oder das zweiteilige *Ich habe niemanden auf dieser Welt* (Nr. 10) enthalten einen sich herauskristallisierenden Kern der Traurigkeit und der Einsamkeit; ganz im Gegensatz dazu stehen wahnsinnig komische Tanzlieder wie *Brotbacken* (Nr. 11) oder *Scherzhafte Lieder der Mädchen* (Nr. 15), beide sind in zwei Teile gefasst. Bartók erarbeitet an einigen Stellen Abschnitte durch Tempo und Tonartveränderungen, wie in *Kissentanz* (Nr. 25) oder *Michaelisgrüße* (Nr. 17) – mit dem letzteren kam der atheistische Komponist seiner Annäherung an religiöse Musik am nächsten – eine auf zwei oder drei Minuten komprimierte Kantate ist hier der Effekt, der erzielt wird.

Die meisten der früheren Chorwerke Bartóks stützen sich nicht nur einfach auf alte Texte, sondern auf Volkslieder, die von volkstümlicher Quelle gesammelt wurden. Nicht alle dieser Lieder kommen aus ungarischer Quelle: Bartóks Interesse an der Beziehung verschiedener Traditionen miteinander verleitete ihn, Lieder auch aus benachbarten Ländern zu sammeln. So führten zum Beispiel eine Reihe von Besuchen nach Slowakien in den Jahren 1906 bis 1909, und wieder im Jahr 1915 zu der Vertonung zweier Gruppen slowakischer Lieder. *Vier slowakische Volkslieder* wurde im Jahr 1917 in Budapest uraufgeführt und ist Bartóks einziges Werk für gemischten Chor mit Klavierbegleitung (seinem persönlichen Instrument). Das Klavier sorgt für einen harmonischen Rückhalt zu dem überraschend schwermütigen *Hochzeitslied aus Poniky*; die Klavierbegleitung verdeutlicht auch das ungewöhnliche 5/8 Metrum und das Abgehen davon im *Erntelied aus Hiadeł*; im wesentlichen jedoch stellt es den rhythmischen Rückhalt in dem *Tanzlied aus Medzibrod* und es imitiert den Ton des Brummers in dem abschließenden *Tanzlied aus Poniky*.

Vier ungarische Volkslieder ist Bartóks einzige Komposition für gemischten Chor ohne Begleitung – das Werk besteht aus Liedern und Texten aus verschiedenen ländlichen Gebieten und Bartók vervollständigte es im Mai 1930. Unmittelbar danach folgte die *Cantata Profana* für Solisten, Chor und Orchester; auf gewisse Weise ist der Volksliederzyklus eine Studie für ein größeres Werk. Wie die Cantata so bewiesen sich auch die Volkslieder für die Chöre aus dieser Zeit als zu schwierig und sie blieben einige Jahre unaufgeführt; zum erstenmal konnte man sie erst 1936 in Kecskemét hören.

Die zwei ersten Lieder zeichnen sich durch einen pathetischen, für das ungarische Volkslied typischen *parlando, rubato* Stil aus. Die Kombination dieses Stils mit der Stimmverzierung der

volkstümlichen Tradition erzeugt ein ungewöhnliches (und technisch herausforderndes) Gefühl der Freiheit innerhalb der chorischen Disziplin. Der Gebrauch eines achtteiligen Chors ermöglicht Bartók üppige Formen und Dissonanzen aufzubauen und den farblichen Ausdruck in Blocks aufzuteilen.

Gleicherweise beginnt das tanzähnliche dritte Lied mit einem Antiphon zwischen einer weiblichen und einer Männlichen Stimme, später allerdings vermischen sich die Farbkombinationen; der vollständige Chor ist nur im Koda in rhythmischer Übereinstimmung zu hören und beschleunigt sich mit einem leichtfüßigen Metrumwechsel. Die Form ist einfacher – vierteilig mit wenigen Abteilungen in der Schlussnummer, die zwei Lieder miteinander verbindet. Das Mittelstück hat einen zusätzlichen Rhythmus (aufgebaut aus Gruppen von zwei und drei Achtelnoten in verschiedenen Kombinationen), welche Bartók als 'bulgarisch' bezeichnete; die äußeren Abschnitte sind im 2/4 Takt mit einer ansteckenden Synkopierung und einem Koda von fast perkussorischer Dissonanz.

Der Chor der Universität Pécs wurde 1949 als gemischter Chor des Pécs Kollegiums für Erziehung, unter diesem Namen war es damals bekannt, gegründet. Der Chor besteht vorwiegend aus Musikstudenten und spielt, neben Veranstaltungen und Verpflichtungen an der Universität, eine wichtige Rolle bezüglich des musikalischen Lebens in der Stadt und auf dem Land und erscheint auf Konzerten und Festspielen in Ungarn und im Ausland, sowie als auch am Rundfunk und Fernsehen. Der Chor hat bereits mehrere Preise auf internationalen Wettbewerben gewonnen und früher gewann er zweimal den ersten Preis bei dem BBC 'Let the People Sing' Wettbewerb.

Aurél Tillai ist seit 1956 Leiter des Pécs Universitätschors und ist auch Musikprofessor an der Janus Pannonius Universität in Pécs. Neben seiner Tätigkeit als Komponist mehrerer Chorwerke war Aurél Tillai auch Jurymitglied auf internationalen Festspielen und Wettbewerben. 1982 wurde ihm der Liszt Preis für seine Arbeit als Chordirigent verliehen, diesem folgten vor kürzerer Zeit andere gleichermaßen wichtige Auszeichnungen.

Übersetzung: Ilse Herlihy

I. FÜZET

1. Tavasz

Szép madár a fecske,
szépen is szól
Reggel, mikor harmat
hull az ágról;
A kisded pacsirta az eget hasítja
Száryalval,
Ékesen hangscál, napsugárin sétál
Lábaival.

Érez minden állat vidámulást,
Az apró madárkák megújulást;
Gyöngyharmatos reggel madárkák
sereggel
Csoporthoznak,
A virágok nyílnak, füvek illatoznak
A réteken.

A tavasz szél is fújdogál már,
A gazda is felkel,
ekéhez áll;
Befodja ökreit, müveli földet
Szerencsén,

Munkáját folytatja, barázdát forgatja
Szép rendesen.

Isten ö felsége meg is áldja,
Szántóvető embert meg is tartja;
Sok minden szerszámát, ekjét, sarlóját
Ö forga

Földön az életet, mennyben üdvösséget
Osztogatja.

VOLUME I

1. Spring

The swallow is a beautiful bird
And beautifully sings
In the morning when the dew
Drops from the branches;
The baby skylark rends the sky
With its wings,
Sings gloriously and treads
On sunbeams.

All creatures rejoice,
Small birds revive;
In the dew-filled dawn
They gather,
Flowers open,
And grasses perfume
The meadow air.

The spring wind blows,
The farmer rises and gets
Behind the plough;
He yokes his oxen, tills his soil steadily,
He labours on and turns the furrows
Neatly.

Almighty God will bless the
Farmers and their crops
It is God who moves the ploughs
Into scythes
And all the farmer's tools,
He rules our life on Earth and
Salvation in Heaven.

2. Ne hagyj itti

Csak azt mond meg rózsám,
Melyik úton mégy el!
Felszántatom én azt
Aranyos ekével,

Be is vetem én azt
Szemen szedett gyönggyel,
Be is boronálom
Sürű könnyeimmel.

3. Jószágigéző

Gyűjtjük a csordákat csingilingi lánga,
Hajtják a marhákat csingilingi láng;
Tinó-binó jószágocskák,
a nyakukon harangocskák
Csingilingi lánga, rínak az uccába.

Láncot a küszöbre,
csingilingi lánga,
Hogy megtérjen az öszre,
csingilingi láng;
Rókák, medvék, farkasok,
útonállók, tolvajok,
Csingilingi lánga, ne férjen hozzája.

Nöjjön fű előttük,
Baj ne járjon köztük,
Hizzanak meg minden egy lábig,
hadd igérjenek sok százig
Értük a vásárba.

II. FÜZET

1. Levél az otthoniakhoz

Aldást, békességet kívánok házamnak,

2. Don't leave me here

If only you'd tell me, my rose,
Which road you are taking.
I would plough that road
With a golden plough.

I would sow that land
With pearls picked one by one,
I would water it
With my flowing tears.

3. Spell

The herds are gathered, ting-a-ling-a-ling,
The cattle are driven, ting-a-ling-a-ling,
Calves with bells
Round their necks,
Ting-a-ling-a-ling, are crying in the street.

Put the chain on the doorstep,
Ting-a-ling-a-ling,
To make them come back in the autumn,
Ting-a-ling-a-ling,
Foxes, bears, wolves,
Robbers and thieves,
Ting-a-ling-a-ling, keep away from them!

Let the grass grow in front of them,
Let no trouble find them
Let them all get fat,
so that their price may be high
At the cattle-fair.

VOLUME II

1. To my homeland

God bless you, house of my birth,

Kívánok házamnak, apámnak,
anyámnak,
Emlékezetben hogy engemet tartsanak!

Mikor elhagytam a szülei házat,
Híres kis falumát,
szép magyar hazámat,
Akkor szálít szívmre igen nagy búbánat.

Kivánom, az Isten áldja meg kendteket,
Szerencsétlenségtől ója mindenüket,
Szíveteket soha bánatba ne ejtse,
Nemzetemet soha semmi baj ne érje!

5 2. Játék

Ég a gyertya, ég,
El ne aludjék!
Aki lángot látni akar,
Ide ugorjék!

6 3. Leánynéző

Arany-ezüstért, cifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorúáért,
Inkább szeressed jámborságáért,
Elötted való szép járásáért.

Ne nézz a lányaka táncos lábára,
Ne hajolj az ö mézes szavára,
Figyelemmel légy indulatára,
Tanulj szert tenni szíve titkára.

7 4. Héjja, héjja, karahéjja!
Karahéjja, héjja!
Kilenc pipénk hijja!

My home, my father and mother,
Remember me always!

When I left my home,
My far-famed village, my beautiful
country,
My heart was o'ercome with great sorrow.

I wish you all peace and happiness,
May God save you from evil,
May He keep sorrow at bay,
May He keep my country safe!

2. Candle song

The candle is burning,
Don't let it go out,
If you want to see a flame,
Run over here!

3. Courting

Never take a girl
For gold and silver, for fancy dresses.
But rather love her for her meekness.
And her graceful air before your eyes.

Never look at her dancing feet,
Don't give in to her honeyed words,
Heed the moods of her heart.
Try and learn the secrets of her heart.

4. Hawk

Hey, you hawk, you hawk,
Nine chickens are missing.

Ötnek tarka szárnya,
Négynek likas lába.

Karahéjja, héjja,
Kilenc pipénk hijja.
Add vissza pipénket,
Mert megvernek minket.

Karahéjja, héjja!
Kilenc pipénk hijja!
Ha nem adod vissza,
Ne jöjj erre, héjja!

III. FÜZET

8 1. Ne menj el!

Ne menj el, el ne menj,
Ne hagyjál itt engem!
Mert ha itt hagsz engem,
Bánatos lesz lelkem.

Bánatos lélekkel,
Szomorodott szívvel,
Egyedül hogy legyek,
Nálad nélkül éljek?

Világom még élek,
Soha nem felejtlek,
Visszajössz, vissza még,
S velem maradsz mindég.

9 2. Van egy gyűrüm, karika

Van egy gyűrüm, karika,
Tegnap vette Janika,
Ha még egyet ilyet vesz,
Két karika gyűrüm lesz.

The wings of five are torn,
The legs of four are broken.

Hey, you hawk, you hawk,
Nine chickens are missing,
Give back our chickens,
Because we will be thrashed.

Hey, you hawk, you hawk,
Nine chickens are missing,
If you don't give them back now,
Stay away forever.

VOLUME III

1. Don't leave me.

Don't leave me,
Don't leave me here,
Because your leaving
Will make me very sad.

How could I go on
With a sad soul,
With a woeful heart,
All alone, without you?

As long as I live
I will never forget you,
You must come back
And stay with me forever.

2. I have a ring

I have a ring, a rounding,
My Janos bought it yesterday,
If he buys me one more,
I will have two rings then.

Van egy kendőm pepita,
Tegnap vette kis Pista,
Ha még egyet ilyet vesz,
Két pepita kendőm lesz.

Van egy bundám, asztrakán,
Tegnap vette a babám,
Ha még egyet ilyet vesz,
Két asztrakán bundám lesz.

10 3. Senkim a világón

Hegyek közt lakásom,
Senkim a világón,
Csendes folyóvíznek
Csak zúgását hallom.

A nyári folyóvíz,
Tére megaluszik,
De az én bús szivem
Soha meg nem nyugszik.

11 4. Cipósütés

Kertem alatt, kertem alatt arat három
varnyú;
Tücsök gyűjti, tücsök gyűjti,
szúnyog köti kévét.
Boha izog, bolha ugrál, bohla izog, ugrál.
Szekérre kévét hany.
Mén a székér a malomba,
Három macska hajtja, három tarka macska;

Ez itt szitál, az meg rostál,
A harmadik vágja, malomkövet vágja.
Szürke szamár vizet hoz

I have a scarf a checkered scarf,
My Istvan bought it yesterday,
If he buys another one,
I will have two checkered scarves.

I have a Persian lamb fur-coat,
My sweetheart bought it yesterday,
If he buys another one,
I will have two Persian lamb fur-coats.

3. I've no-one in the world

My dwelling's in the mountains,
I've no-one in the world,
I can hear only the soft murmur
Of the river below.

The flowing stream of summer
Sleeps in the winter,
But this woeful heart of mine
Will never come to rest.

4. Breadbaking

Three crooks are reaping at the back
of my garden,
Crickets pick the sheaves, midges
bind them,
Fleas are fidgeting, fleas are hopping,
And they thrust the sheaves on to a cart,
The cart goes to the mill,
Three cats run in, three pied cats;

One sifts, the other sieves.
The third cat cuts it, cuts the millstone,
The grey donkey carries water

egy akós hordóban.
Szürke szamár vizet hoz
két akós hordóban.
Kilenc akós hordóból tekenöbe tölti.
Lúd dagasztja, lúd dagasztja,
kemencébe rakja.
Medve várja, medve várja, kisült-e a cipót?
Tyúk a cipót csipegeti, tyúk a cipót eszi,
Hangya morzsát szedi.

IV. FÜZET

12 1. Huszárnóta

Ez a falu be vagyon kerítve,
De ha lehet, kimegyek belölle!
Kinek tetszik, csak maradjon benne,
Sej, haj, nem törödöm vélle!

Huszárossan ülök a nyeregebe,
Ezer pengő vagyon a zsebembe!
Édes lovam, ne félj,
itt nem hagylok,
Sej, haj, széna lesz meg abrak!

13 2. Restéknak nótája

Vasárnap bort inni,
Hétfőn nem dolgozni,
Kedden lefeküdni,
Szeredán felkelni,

Csütörtök táncolni,
Pénteken számolni,
Szombaton kérdezni:
Mit fogunk dolgozni?

in a mighty barrel,
The grey donkey carries water
in two mighty barrels,
Nine of these barrels fill up one trough,
Geese knead the dough
and they put it in the oven,
The bear is waiting for the loaf to bake,
The hen's picking at the loaf, eating it,
The tiny ants pick up the crumbs.

VOLUME IV

1. Hussar

This village is surrounded,
But I am leaving if I can!
Let all the rest stay inside,
I couldn't care less!

I ride my horse like a hussar,
I've got a thousand Pengös in my pocket!
Never fear, my good horse,
I will not leave you.
You will have plenty of feed and hay!

2. Waastrel's Song

Drink wine on Sunday.
Don't work on Monday,
Lie down on Tuesday,
Get up on Wednesday,

Dance on Thursday,
Count up on Friday,
Ask on Saturday:
What shall we do for work?

Jó nótá, szép nótá,
Restnek a nótája:
Más csak hadd dolgozzon,
O meg csak mulasson!

[14] 3. Bolyongás

Vad erdőben járok, járok éjszaka,
Ide kerget engem szívem fájdalma,
Vad erdőben járok egyedül,
Rajtam az Isten sem könyörül.

Házam volt, elégett, ezt bánom,
Szöllöm volt, elpusztult, sajnálom,
Lovam volt, ellopták, az is tör,
Rózsám volt, elvitték, ez megöl.

Amióta az én rózsám elveszett,
Szomorúan töltöm én az életemet.
Vad erdőben járok egyedül,
Rajtam az Isten sem könyörül.

[15] 4. Lánycsúfóló

Bálint Örzse belenéz a tükröbe:
– Edes anyám, jól vagyok-e kifestve?
– Jól vagy, lányom,
meg nem látszik a szeplő.
A tánchelyen te leszel a legelső.

Bálint Örzse szép aranyos kis tükre,
Elpattant ám annak a legközepe;
Jaj, most szegény hogyan fesse ki magát,
Hogy fesse ki azt a halvány orcáját?

Bálint Orzse hejehuja kis tükre,
Tönkre ment ám annak a legközepe;

This is a good song,
It's the wastrel's song:
Let the others work,
Let him enjoy himself.

3. Lonely Wanderer

I wander all night long in the forest wild,
My aching heart drives me here,
I walk the forest wild alone,
Not even God will have mercy on me.

I had a house, it's burnt, a shame!
I had a vineyard it perished, a shame!
I had a horse, it's stolen, a shame!
I had a lover, she's gone, it kills me.

Ever since my lover was taken from me,
I have been living a sad life,
I walk in the forest wild alone,
Not even God will have mercy on me.

4. Girls' teasing song

Lizzy Bálint is looking in the mirror:
– Mother, is my make-up good?
– Yes it is, Lizzy,
the freckles won't show.
You will be the first on the dancing floor.

As Lizzy holds her tiny golden mirror,
The glass shatters;
How should she make up her face now,
How should she make up her pale face now?

As Lizzy holds her tiny golden mirror,
The glass shatters;

Most ö magát hogy festi ki,
Hogy festi ki azt a két szép orcáját?

Meg is látszik, meglátszik majd a szeplő,
Nem lesz Orzse
a tánchelyen az első
A tánchelyen ö lesz majd az utolsó!

V. FÜZET

[16] 1. Legénycsúfoló

Hej, a leány drága,
Száz forint az ára,
Ej haj, ej haj,
Száz forint az ára.

De a legény olcsó,
Három marék ocsú,
Az se búza-ocsú,
Hanem csak zab-ocsú.

[17] 2. Mihálynapi köszöntő

Serkenj fel lantos,
Pendítsd citerádat,
Indítsd ékesen
Viggáságos nótádat,
Mert ime felderült,
Búdánat elkerült,
Szent Mihály napra.

Ime ezekkel
Mi is jelen vagyunk,
Tisztelesség-tenni
Már előálltunk,

How should she make herself up now?
How should she make up her two lovely
cheeks?

The freckles, the freckles will show,
Lizzy will not be the first
to be taken for a dance,
She'll be the last to be taken for a dance!

VOLUME V

1. Boys' teasing song

Hey, girls are dear,
They cost a hundred Forints,
Hey-ho, Hey-ho
A hundred Forints.

But the boys are cheap,
Three handful of wheat-dust,
Not even wheat-dust,
Only oat-dust.

2. Michaelmas greetings

Come along, lute player,
Tune up your lute,
And start beautifully
Your gay song,
For the sky has cleared,
And all the sorrow's o'er
For Michaelmas.

And with these words
We have come here,
To wish you all the best,
We have come here,

Nem keserűséggel,
Hanem víg örömmel
Azért így szólunk:

Aldd meg, Úristen,
E háznak gazdáját,
Segítsd mindenben
Ö igaz szándékát.
A magos mennyben,
Mennyek országában
Örökkel, ámen!

With no bitterness.
With much joy and delight,
This is what we say:

God bless the master
Of this house,
Help him in everything
Help his good intentions,
In highest heaven,
Up in Paradise.
Forever, Amen!

18 3. Leánykérő

– Mit kerülőd-fordulod
Az én házam táját?
– Azt kerülőm-fordulom
A te házad táját:
Van néked, van néked
Szép eladó lányod.
– Nincs nékem, nincs nékem,
Szép eladó lányom.
– Se türd, se tagadd,
Vásár rajpán láttam:
Piros almát árult;
Vettem is belölle,
Ettem is belölle,
Most is van a zsebembe.
Ki se mennék kis ajtódon
Páros gyürü nélkül,
El se mennék a házabdzól
Eladó lány nélkül.
– Mi türés, tagadás,
Csak ki kell vallanom:
(Van ám nékem szép eladó lányom

3. Sutor

– What are you roaming
All around my house for?
– I am roaming, I am roaming
Around your house because
You have, you have
A lovely, ripe daughter.
– I have not, I have not
A lovely, ripe daughter.
– Why hide her, why deny her?
I saw her at the fair:
Selling red apples,
I bought some from her,
I ate some of them,
I still have some left.
I won't leave your door
Without a pair of rings,
I won't leave your door
Without a girl to marry.
– Why hide her, why deny her,
I shall tell you:
(I have a lovely, ripe daughter:

(Van ám nék szép eladó lánya
Sárarany a haja,
Szemöldöke barna,
Piros az orcája,
Karcstú a dereka,
Hej, piros a szája.
– Néked, néked adom én,
Néked adom lányom,
Néked adom én.
– Meg is kaptam, meg én,
Meg is kaptam én.

VI. FÜZET

19 1. Keserves

Nagy oka van keservemnek,
Bokros bánata szívemnek, jaj!

Jobb lett volna ne születni,
Mint hogy ennyi búval élni.
Búval élem éveimet,
Bánattal az életemet.

Eltelt tölem minden vígság,
Csillagom nem ragyog immár,
Felsütött a hajnalszillag,
Nékem soha meg nem virrad.

Nagy oka van keservemnek,
Bokros bánata szívemnek, jaj!

20 2. Madárdal

– Gyere be, gyere be, gyönyörű kis madár!
Csináltatok néked aranyból kalickát,
Kalickát aranyból, ajtaját ezüstből.

(She has a lovely, ripe daughter:
Her hair is pure gold,
Her eyebrows are brown,
Her cheeks are red,
Her waist is slim,
And, oh she has a red mouth.
– I shall give her to you,
I shall give you my daughter,
I shall give her to you.
– I won her, I did indeed,
I won her.

VOLUME VI

1. Grief

I am right to be so wretched
For my heart to be so sad, oh!

I wish I had neve been born,
Rather than live with so much sorrow,
I have lived my years in sorrow,
I am living a life full of grief.

All joys have deserted me,
My star gleams no more,
The morning-star rises
No more for me.

I am right to be so wretched
For my heart to be so sad, oh!

2. Bird Song

– Come in, come in, you lovely little bird!
I shall have a golden cage made for you,
The cage is made of gold, its door of silver

Ajtaját ezüsből,
válúját gyémántból.

– Nem szoktam, nem szoktam
kalickában lakni,
Csak szoktam, csak szoktam
zöld erdőben hálni,
Zöld erdőben hálni, zöld ágakra szállni,
Fenyőmagot enni, gyöngyharmatot inni.

21 3. Csujogató

Hej, legény, a táncba,
Itt a leány, szedd ránca,
Ugrasd, forgasd, mint orsót,
Köszöntsé reá a korsót!
Hej, élet, gyöngyélet,
Ez az élet gyöngyélet!

Sarkantyúd zörögjön,
Fényes patkód dörödjön,
Kezed-lábad mozogjon,
A lejtüre hajoljon!
Hej, élet, gyöngyélet,
Ez az élet gyöngyélet!

Kedve ma kinek nincs,
Annak egy csepp esze sincs,
Üsd össze a bokádat,
Úgy ugrasd a babádat!
Hej, élet, gyöngyélet,
Ez az élet gyöngyélet!

VII. FÜZET

22 1. Bánat

Könnyebb a kösziklát

Its door's made of silver,
Its bowl of diamond.

– I am not used to life in a cage,
I only live, I only live
in the green forest,
I only live in the green forest,
fly up on green branches,
I eat pine-nuts, I drink pearl-dew.

3. Stamping Feet

Hey, boys, come and dance,
Here are the girls, bring them to heel!
Make them hop and spin like a reel,
Drink to them a jug-full!
Hey, this is the life,
This is the life!

Shake your spurs,
Stamp your shiny heels,
Move your arms and legs,
Bow low and spin,
Hey, this is the life,
This is the life!

Anyone who is miserable,
Must be out of his mind,
Click your heels,
That's the way to make your girl dance!
This is the life, hey,
This is the life!

VOLUME VII

1. Regret

It's easier for rocks

Lágy iszappá tenni,
Mint két eggyes szívnek
Egymástól elválni.

Mert ha két édes szív
Egymástól megválik,
Még az édes méz is
Keserűvé válik.

23 2. Ne láttalak volna!

Isten adta volna,
Ne láttalak volna!
Híredet, nevedet
Ne hallottam volna,

Híredet, nevedet
Ne hallottam volna,
Számos esztendököt
Tovább étem volna!

Sárig arany hajam
Meg nem fakult volna,
Szép két piros orcám
El nem sárgult volna,

Az én kökény szemem
Ki nem sírtam volna,
Az én gyöngé szívem
Meg nem hasadt volna!

24 3. Elment a madárka

Elment a madárka,
Üres a kalicka,
Azt üzente vissza,
Visszajö tavaszra.

To melt to mud,
Than it is for two loving hearts
To part from each other.

For when two sweethearts
Do each other leave,
Then even sweet honey
Turns bitter as gall.

2. Had I never seen you

I wish to God
I had never seen you,
I wish I hadn't heard
your name at all.

I wish I hadn't heard
Your name at all:
I could have lived on
For many more years.

My golden hair
Would never have faded,
My two rosy cheeks
Would never have paled

I would never have drained
My sloe-blue eyes,
I would never have broken
My soft heart.

3. The bird's promise

The bird is gone,
The cage is empty.
The bird has sent a message,
He'll come back by spring.

Visszajö tavaszra,
Rózsavirágásákor;
Ha akkorra nem jö,
Búzaaratásákor.

Ha akkorra sem jö,
Szilvaaszaláskor
Ha még akkor sem jö,
Tudom többet nem jö.

VIII. FÜZET

- 25 1. Párnás táncdal
Puszta malomba
Cserfa gerenda,
Rajta sétikál
Bagoly asszonyka.

Utánna sétál
Fehér gerlice:
– Mért sírsz, mért sírsz te
Bagoly asszonyka?

– Hogy is ne sírnék,
Fehér kis gerle:
Honn felejtettem
Záros látámat,

Benn felejtettem
Gyöngyös pártámat,
Jaj gyöngyös pártám,
Szép záros látám!

Puszta malomba
Cserfa gerenda,

He'll come back by spring,
When the roses bloom,
If not by then,
When the wheat is cut.

If not by then,
When the plums are dried,
If not even by then,
He'll never be back.

VOLUME VIII

1. Cushion dance
There's an oak-beam
In a deserted mill,
That's where an owl-woman
Is taking a walk.

A white dove is walking
Behind her:
– Why are you crying,
You owl-woman?

– How should I not cry.
You white dove:
I have left at home
My little locked casket.

In it I have left
My pearly hood,
Oh, my pearly hood,
Oh, my locked casket!

There's an oak-beam
In a deserted mill,

Rajta sétikál
Fehér gerlice.

Utánna sétál
Bagoly asszonyka:
– Mért sírsz, mért sírsz te
Fehér gerlice?

– Hogy is ne sírnék,
Bagoly asszonyka:
Honn felejtettem
Rengő bölcsömet,

Rengő bölcsöben
Síró gyermeket,
Jai rengő bölcsöm
Síró gyermekem!

- 26 2. Kánon
Meghalok Csurgóért,
De nem a váráért,
De nem a váráért,
Csak egyik uccáért;

De nem az uccáért,
Csak egyik házáért,
Benne növekedett
Barna karcsú galambomért.

- 27 3. Isten veled!
Isten veled rózsám, szíved vígan éljen,
Semmi szomorúság szívedhez ne féren,
Semmi szomorúság szívedhez ne féren,
Bánatnak árnyéka téged elkerüljön!

That's where a white dove
Is taking a walk.

The owl-woman is walking
Behind her:
– Why do you cry, you little
White dove?

– How should I not cry,
You owl-woman,
I have left at home
My rocking cradle,

In the rocking cradle,
My weeping child,
Oh, my rocking cradle
Oh, my weeping child!

2. Canon
I'm dying for Csurgó,
But not for its castle,
Not for its castle,
Just for one of its streets;

But not for the whole street,
Just for one house there,
For the girls who grew up there,
My slim brown sweet dove there.

3. God be with you!
God be with you, my rose, live in joy,
May no sorrow touch your heart
May no sorrow touch your heart.
May grief never touch you!

Szekfű és tulipánt kertedben teremjen,
Gyenge füleműle ablakodon zenglen,
Gyenge füleműle ablakodon zenglen,
Szépsged jóságod
az éigig felérjen!

Télen hóviharban
amennyi hópelyhes,
Tavasszal a fákon
mennyi virágkehely,
Nyárban aratáskor amennyi búzaszem:
Annyi jót kivánok tenéked kedvesem!

Isten veled rózsám, szíved vigan éljen,
Bánatnak árnyéka téged elkerüljön. –
Ennyi jó tenéked!

Transl. Harvey Stewart

28 Négy szlovák népdal

I.
Lányát az anya férjhez úgy adta
Idegen országba
Megmondta neki, meghagyta neki,
Többé ne is lássa.

"Atváltozom én rigómadárrá
Anyához úgy szállok,
Kertjébe ülöök, egy rózsatöré
Reája úgy várok".

Az anyja kinéz: "Furcsa egy madár,
Be nagyon búsan szól;

May carnations and tulips grow in your garden,
May nightingales sing on your windowsill,
May nightingales sing on your windowsill,
May your goodness and beauty reach the sky!

As many snowflakes as there are
in winter snow-storms,
As many buds as there are on the trees in Spring
As many wheat-grains as there are at harvest:
I wish you as much joy, my love!

God be with you, my rose, live in joy,
May grief never touch you –
This much do I wish you!

Four Slovak Folksongs

I.
A Mother gave her daughter to wed
Into a far-off land,
Bade her never to return,
To see her no more.

"I'll turn into a thrush and then fly
Back to her; I will sit in
The rose-bush in her garden
And there wait for her".

Her mother looks out; "How strange that bird, singing so very sadly!"

Szállj le csak hess, hess, te rigómadár
En rózsabokromról".

"Rossz férjhez adtál, jó anyám, engem
Idegen országba:
Nehéz a sora hej, bizony annak,
Kinek rossz a pára".

II.

Havasi legelőn, virágos nagy mezön
Olyan jót aludtam, az ágyban sem jobban.

Boglyában a széna,
Nincsen több dolgunk ma,
Gyerünk le, gyerünk le
a hegyről a völgybe.

III.

Enni, inni van csak kedved,
s elmenni a táncba
Elmenni a táncba, elmenni a táncba.

Bezzeg nem volt soha kedved szoknya-ráncoláshoz, szoknya-ráncoláshoz,
Szoknya-ráncoláshoz.

A négy garast a dudásnak,
azt is én fizettem,
Azt is én fizettem, azt is én fizettem.

S te táncoltál, én csak álltam,
senkise hitt engem,
Senkise hitt engem, senkise hitt engem.

Shoo! thrush shoo! Away with you!
Out of my rose-bush!"

"Oh, Mother dear! How ill was I wed
Into that far-off land!
Who in the world is worse off than she
Who has a bad mate?"

II.

In an alpine mead, in a flower-laden lea
I slept such a sleep as no bed could give.

The hay is stacked, no more work for us today;
So let's go – down from the hill to the vale!

III.

You're always in the mood to eat, drink and dance,
To go in to the dance, to go in to the dance!

You're never in the mood to gather up
your skirt,
To gather up your skirt!

Even the piper's farthings – all four were paid by me,
All four were paid by me!

And there you were dancing, and I was just standing;
But no-one believed me, no-one believed me!

IV.

Szóljon a duda már, táncra vár minden pár,
Vígan szóljon ügyesen,
talp alá való legyen!

Fújd csak még vigabban,
még két garasom van:
A kocsmáros egyet kap,
dudásnak is egy marad.

Mig élt kecske volt ez,
jaj be táncos, kényes,
Nem jarja már a táncát,
kettétörték a lábat.

Négy magyar népdal**29 I. Börtönben**

Elhervadt cidrusfa a magos hegytetőn
En is elhervadtam a börtön fenckén.
Kilenc fontos vasat, hetet elszaggattam,
A nyolcadikat is jól elvásítottam.

Anyám, édesanyám, menj el az urakhoz
Kérjed levelemet, szabad Életemet!
Anyám, édesanyám, mit mondta az
urak?
Azt mondta az urak, hogy felakasztanak!

30 II. A bújdosó

Ideje bújdosásimnak,
Eljött már utazásimnak,
Sok okai vadnak annak,
az én elbujdosásimnak.

IV.

Let the pipes play – the couples are poised
to dance –
Merrily, skilfully: music that makes the feet
tap!
Play even more merrily! I've two farthings
left –
One for the landlord; the other the piper's
will be!

In life a mountain goat – so dainty, so
eager to dance;
But he'll now dance no more with his leg
snapped in twain!

Four Hungarian Folksongs**I. In Prison**

The cedar on the mountaintop has faded;
And I, in the prison depths too;
Seven heavy iron fetters have I worn
through –
And now the eighth is thin.
"Mother, dear mother – Go to the lords!
Beg for my freedom; plead for my release!"
"Mother, dear mother – What did they
say?"
"They said you would be hanged!"

II. The Exile

'Tis time for me to hide; to travel in
disguise,
I have so many reasons to travel in
disguise.

Zöd az útnak a két széle,
de bánatos annak a közepe.
De bánatos a közepe,
masérodzom búval benne.

Fejem fölött az nagy felhő, de nem abból
hull az eső
A két szemen sürű felhő, mind onnét
csurog az eső.

Isten veled jó pajtásim, barátim s
felkezetim,
Akik vélem jót tettek, Isten fizesse meg
nektek.

31 III. Az eladó lány

Adj el anyám, adj el, mert itt hagylak!

Ne hagyj itten lányom, férjhez adlak
Tyúh, hadd halljam, hogy kinek ad kend?
Had halljam, hogy kinek ad kend?

Odaadlak lányom egy kanásznak.

Odaadsz-e anyám, egy kanásznak,

Tyúh, nem kell nékem az a kanász,

Az a fényes tükrös baltás!

Odaadlak lányom egy drótosnak
Odaadsz-e anyám egy drótosnak?

How green the two road verges but
Oh! how sad the road;
The road and I alike are, sad as I trudge
along.

A cloud so large hangs o'er my head, but
no rain falls;
My eyes are also clouds and rain falls
constantly.

Farewell, dear friends and comrades, my
brothers in faith!
May God bless and repay all who have
been good to me!

III. Girl for sale

Sell me, mother, sell me – or I shall leave
you now!

Go not, daughter dear, I shall surely have
you wed.
Tell me, dearest mother, whom you have
in mind,
Let me hear, dear mother, whom you have
in mind!

I have in mind to give you to a swine-herd,
daughter dear,
A swine-heard? Give me to a swine-herd,
mother mine?

Pouf! I don't want that – a swine-herd, a
swine-herd
With his axe so mirror-bright!

Then I'll give you to a tinker, daughter dear!
A tinker? Give me to a tinker, mother mine?

Tyúh, nem kell néked az a drótos,
Mer' a haja kócos,

Odaadlak lányom egy zsidónak
Odaadsz-e egy zsidónak
Tyúh, nem kell nékem az a zsidó,
Mer'az utcán végig sipó.

Odaadlak lányom egy juhásznak
Odaadsz hát anyám egy juhásznak
Tyúh, az kell nékem asszonyörzö

Az a szép asszonynevelő

Tralala lalala... hej!

32 IV. Dal

Hej de sarjút eszik az ökröm,
ha jól lakik bekötöm
Ugy menyek a babához,
tudom elvár magához.

Lefeküdtem csak alig,
nem egészen a falig,
Jól megölél engemet, le ne essem mellöled.

Dunyhám, párnám de hajlik,
beljebb babám a falig,
Olej engem hajnalig, amig anyánk aluszik.

Az én lovam szajkó, magam pedig Jankó,
Mind a négy lábáról leesett a patkó.

Pouf! I don't want that – a tinker, a tinker
With his uncombed, straggly hair!

Then I'll give you to a Jew, daughter dear!
A Jew? Give me to a Jew, mother mine?
Pouf! I don't want that – a Jew, a Jew,
With, all along the street: "Clear off!"

Then I'll give you to a shepherd, daughter
dear!
A shepherd? Give me to a
shepherd, mother mine?
Ah! He's the one for me, caring for his
girls;
He's the best at teaching his women!
Tra-la-la!

IV. Song

Heigh-ho! My ox eats the grass and when
he's full I'll tether him
And visit my girl who waits for me, I
know.

I had scarcely lain down, not far from the
wall,
"Hold me close to you, don't let me from
the bed fall!"
My eiderdown and pillow lie against the
wall.
"Hold me till morning whilst mother
sleeps on!"
My horse is a jay – my name is Jankó –
And he has lost all four shoes!

Csak egy maradt rajta az is kotyog rajta,
Kovács jó barátom, igazítson rajta, tralala...

Hej de sarjút eszik az ökröm,
ha jól lakik bekötöm
Ugy menyek a babához,
tudom elvár magához.

Lefeküdtem csak alig,
nem egészen a falig,
Jól megölél engemet,
le ne essem mellöled.

Dunyhám, párnám de haljik,
beljebb babám a falig,
Olej engem hajnalig,
amig anyánk aluszik.

Hej, de jól ölel engem, ölel!

One is still there but is rattling loose:
My good friend the smith will fix it –
Tra-la-la!

Heigh-ho! My ox eats the grass and when
he's full I'll tether him
And visit my girl who waits for me,
I know.

I had scarcely lain down, not far from the
wall,
"Hold me close to you, don't let me from
the bed fall!"
My eiderdown and pillow lie against the
wall.

"Hold me till morning whilst mother
sleeps on!"

Oh! Hold me close!

Transl. Márta Bakucz

Our discs are available worldwide from all good record shops. In case of difficulty and for further information please contact us direct: SOMM Recordings, Sales & Marketing Dept., 13 Riversdale Road, Thames Ditton, Surrey, KT7 0QL.

Tel: +(0)20-8398 1586 Fax: +(0)20-8339 0981 Email: sales@somm-recordings.com
Website: <http://www.somm-recordings.com>

WARNING Copyright subsists in all Somm Recordings. Any unauthorised broadcasting, public performance, copying, rental or re-recording thereof in any manner whatsoever will constitute an infringement of such copyright. In the United Kingdom licences for the use of recordings for public performance may be obtained from Phonographic Performance Ltd, 1 Upper James Street, London W1R 3HG